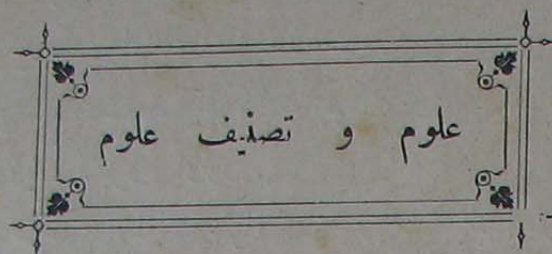

مکتب درسی

مندرجات :

فلسفہ علوم و فنون و ہوکا دائر اثر — فلسفہ علوم و فنونک موضوعی — علم و اوصائی — علوم و فنون و صنایع نفیہ — علوم و فنونک تطبیقات و ثمراتی — علوم و فنون و اخلاق — علوم و فنون و ترقی و تفکر فی — تریہ فنیہ — علم و فن — تصنیف علوم و فنون — علوم مادیہ، ریاضیات — طبیعیات و اقسامی — بیولوژی (حیاتیات) — علوم معنویہ و اقسامی — متافزیک (مافوق الطبیعیات) ، خلاصہ .

فکر فی بچندن مابعد

بہودہ بر طاقم مسائل ایله نتیجہ لیر. و دماغ بشر ایچون حقیقی بر غذا تدارکندن عاجز قالیر. دیگر کی ایسه انسانده کی اوکرمک احتیاجنی تطمینہ مقتدر ، جدی بر طریقہ قدر . آریستوت ، انسانده کی فکر تجسسی تا بدایتدن تدقیق ایدرک : « تجسس ؛ فنک باشلانغی در . » دیمشدرکه بونوع تجسس چوجقلرده کی کبی بلا اثبات بر تقریر ایله کسب ممنونیت ایتمز . — چوجق دیوردق ، اوکا بیله بر حقیقی ایضاح ایدہ جکمز زمان بو حقیقتک اسبابی اکلا یه بیله کی قدر تشریح و تحلیل ایتملی یز . چونکہ چوجقلک قوای ادراکیه سی ده اعضای سائرہ سی کی هنوز پک کرچک ، پک ضعیفدر ، ویریلن تکمیل ایضاحاتی بلا اعتراض قبول ایدر سده اکثریا کرک بر کسالت ذهنیه ، کرکسه قواسنه عارض اوله رق اوافق بر اعتماد سزلق ، تقلید ، تعاملات قدیمیه موافقت کی بر طاقم مانعہ لک حیلولتی ایله اونلر پک چابوق سیلینه بیلیرلر . ادو قاسیونک طلبیه بالذات دوشونمک و حرکت ایتمک کی غایات لازمہ نک تأمین ایچون پک بویوک بر وظیفه واردر .

قرون وسطی نک بوتون فیلسوفلری : « مادامکہ معلم آریستوت بویله دیمش هر حالده بویله در » کی افکار باطله لر یله کوچولدیلر ، زیرا اونلر افکار عتیقه یی اخلا لدن نه درجه قورقیدیلر سه افکار فنییه اولان استعداد سزلقلری نی او قدر تزید و تشہیر ایتمش اولدیلر . حقیقی بر عالمک مکتب درسی : فورمه — ۴ —

اعتقاداتی شوکا و بوکا مربوط بر طاقم حکایاتدن عبارت دکل بالذات کندی عقلنک ادراک و قناعت
ایتدییکی شیلر اولمیدر. فکرتی کندی تحریات و تدقیقاتنده تمامیه حر بر افاق هر نوع منقولاتی
بلا انبات اوکا قبول ایتدیرمکدن امتناع ایتک لازمدر.

زیرا او؛ طبیعتی اقتضاسنجه تحریسنه مجبور اولدینی شیلری بالذات بر وضوح
نام ایچنده کورمکله پک زیاده مسرور اولور.
ده قارت دیرکه: « حکیم اولمه‌نک شرائطندن بری ده بالبداهه نه اولدینی آکلاشلمیان
شیئی اصلا قبول ایتمه‌مکدر. »

*
**

افکار واضحه الده ایتک ایچون ده بر اصول تعقیبی ایجاب ایدر. حسیاته تبعیت ایتک،
شاعرانه خولیالره اوغراشمق، پک بیهوده و بعضاده مهلکدر. خالبوکه اصول؛ یالکز انتظامی
دکل نباتی دخی دائرة مفیده‌سی داخلنه آلیر.

اک عادی بر اودونجی دن طوتیکزده اک بیوک بر حکیمه قدر بتون انسانلر مادی، معنوی
هردرلو آرزولرینه آنجق بر اصول تعقیبی سایه‌سنده نائل اولورلر.

یوقاریده سویله‌نلیدیکی کبی اسباب و قوانینک هیئت مجموعه‌سی دیمک اولان علومک
عمومیت نقطه نظرندن مطالعه‌سی و بینارنده مشترک اولان اوصافک تفریق و بو خصوصده
لزومی آشکار اولان بالجمله اصولات عقل بشرک تحصیله دوام اولندجقه قوتلنن خصوصی
بر استعدادیدر.

*
**

صوک اوله‌رق انسانک اوصاف معنویه‌سندن بری و بلکه اک مهمی اولان خاصه
اخلاقیه‌نی ده ذکر ایدم:

اکشاف حقیقت و محافظه حق ایچون اجراسنه تشبث اولنان فداکارلقلر؛ اعصار قدیمه‌دن
بری هپ بلاسبب خارجی واقع اولملارددر.

(اوکستن-تیه‌ری = Augustin Thierry) دییورکه: «دنیا ده سرور مادیدن، ثروتدن،
سختدن دها قیمتدار برشی وار ایسه اوده فنک ترقیسی ایچون برفدا کارلق اختیار ایتمکدر.» فن
هرحاله موجب فائده ایسه‌ده وقتندن اول اوفائده‌نی استیفایه جالشمق مظفریتک وبالآخره الده
ایدیله‌جک اولان غایه‌نک محوینه سبب اوله‌بیایور. بونکله برابر بالآخره برفائده فنیه انتاج ایده‌جکی
طنیله تعمیق ایچون بر جوق زمان صرف اولنوبده بیه سویملی بر نتیجه ویرمه‌ین بر جوق

شیلرله اوغراشلمه‌مش اولسه ایدی بوکون نه قوانین عمومیه الده ایدلمش اولور و نه ده صنایعی بو درجه اینجه‌لشدیرن بونجه اختراعات میدان ترقیه وضع ایدلمش اولوردی .

بو مسئله حقنده اوکوست قونت شو سوزلری سویلیور: «بزه حقایق کشف ایدن وسائط او قدر ضعیفدر که غایه‌یه وصول ایچون اونلری منحصر آ بر آرایه طویل‌لاماش و یا خود بر طاقم قواعد اجنبیه‌یه رعایت ایدرک وقتندن اول بر فائده‌استحصالنه چالشمه‌مش اولسه‌ق بو آرزومزک تمامیه غیرممکن بر حاله کله‌جکی اشکاردر .»

بو تفصیلات خلاصه ایدیلیرسه فکر فینک بتون اوصافنک شونلردن عبارت اولدینی آکلاشیلیر.

۱ — هیچ بر منفعت کوزتمه‌ین بر حقیقت محبتی

۲ — افکار و افعالنده هر مسئولیتی بالذات درعهده ایتک آرزوسی

۳ — بر اصول تعقیبی

۴ — تعمیم ، احاطه استعدادی

تربیه فیه

فنک أدوقاسیون اوزرینه نه بیوک تأثیرلری واردر . طلبیه یالکز حیاته لازم اولان بیلگیلری دکل درعهده ایدیلان بر طاقم وظیفه‌لرده موفقیت وسائطی‌ده او کرمایدر . ایشته أدوقاسیون ، کندیسيله اشتغال ایدن کیمسه‌لره آنجق الذکی‌اک حساس آدم‌لرده بولنه بیلان بعض خصائص علویه دخی بخش ایدیور .

أوت بزم بتون سعادت و قیمت معنویه‌مر ، بتون اخلاقز هپسی فنک او واسع دائره‌سی تابعیندن بولنیورلر .

انکلیز عالم‌لرندن (هوکزله‌ی — Huxley) تربیه فیه‌نک فوائد عملیه‌سنی (سیانس ناتورل) نامنده‌کی کتابنک اوچنجی بابنده نه جاذب بر طرزده تصویر ایدیور .

« هر بریمزک مالک اولدینی حیات ، ثروت ، سعادت علوم و فنون سایه‌سنده بزه توجه ایتش بر چوق اییلک‌لردر . حیات شطرنج اویونندن پک مشکل و مغلق بر اویوندرکه بواویونک محلی دنیا ، پیه‌سلری حادثات طبیعیه‌در . قارشیمزده‌ده مدهش بر خصم وار . اوکا قارشنی اوینامق و موفق اولمق ایچون اویونک قواعدینی بیللملی بز .

« ایشته أدوقاسیون یوقاریده ذکر ایدیلن بوقواعدک علمی اولیور . انسانه اولا قوانین طبیعیه‌ی و بو زمین معارضه اوزرنده کسب ایده‌جکی وضعیت مهمه‌پی او کرم‌دکدن صوکره هب محبت‌لری‌مزی ، آرزولری‌مزی هر کون کندی قوانینه موافق بر تعقیله الده ایدیله بیلان یکی امیدلر و صمیمی املر ایجادیه ذروه حصوله ایصال ایدیور . »

« دیمک که آدوقاسیونک ده اساسی ؛ احتیاج حقیقت و آنک تولید ایتدیکی فن دن بشقه بر شی دکلدرد .

کذلک ؛ فن بزه قوای طبیعییه یی ضبط و اداره ایتمک اقتدارینی بخش ایتدیکی کبی دماغلریمزده دائماً موجودیتی محتمل و ترقیات مدنییه قارشی بر سد ممانعت حالنده اولان باطل فکرلری ازاله ایدر . بر لاتین شاعری باقکزه دییور : « بختیار او کیسه درکه هرشینک اسبابی بیئر ! » بو ایسه تمامیه علمک ، دها دوغروسی عالمک تعریفی اولامازی ایدی .

فنگ اکتسابی یعنی اسبابک ایضاحی ایچون محاکمه نك لزومی قطعیدر . بو قبول ایله برابر علاوه ایدرزکه محاکمه یی قوتلندیرن شایان تقدیر بر واسطه وارسه اوده یننه فن در . فن بالکزه حافظه یی اشغال و یاخود اونی قوتلندیرر ظن ایتیه یکز . او اصل محاکمه ایتکی و تام حکملر صدورینی موجب اولور . شو قدرکه انسان باشلی باشنه یعنی محاکمه نك معاوتی انضمام ایتهدن هیچ بر قانون فی استخراج ایده مدیکی کبی مثلاً بر ریاضیات دعواسنی بیله آکلایه مز . علوم طبیعییه مدبرانه بر ترصد کیفیتنک علوم ریاضیه ده ایسه کمیات موضوعه نك نتایجنی اده ایتمک ایچون یننه محاکمه نك لزومی آشکاردرد .

بجتمزی بترمک ایچون یننه فنک تربیه اوزرنده کی تأثیراته عودتله علاوه ایدلم که : فنی بر تربیه اوصاف جلیله اخلاقیه دن بحث ایتمکله برابر اطوار و عاداته ربستی یی التزام ، اسارت کبی مقدوح حاللرله مجادله و انسانده انتظام ، صبر و صمیمیت کبی افکار لازمه نك حصولی تأمین ایدر .

حسیات و آدوقاسیون اوزرینه صنایع نفیسه نك ده مهم تأثیرلری واردرد .

علم و فن

علم ؛ یوقاریده بیان اولندیغی کبی بر اصول تحتنده اشایی ایضاح و حادثاتک اسبابی اراشه ایدر . فقط کرک هرشیئی ادراک بزم ایچون قابل اوله مدیغندن و کرک هرکون یکی بر کشفک ، یکی بر بیلکینک ساحه تعلیمه آنیلمه سندن علم دائماً محدود بر دائره ایچنده قلامیور . (مابعدی وار)

فیزیولوژی درس‌لرینی بر قاج نسخه مژدن بری درج ایده مامکده یز . بونی علوم و تصنیف : لوم مقاله حک ختامنه تعلیق ایتدک . مقصد یز هر مقاله دن اوزونجه پارچه لر درج ایده رک . طالع یی تسهیل ایتدکدر .